

Piotr Kropotkin (1842-1921) – Anarhismul comunist

Federația Anarhistă

2009

În data de 9 decembrie 1842 se naște prințul Piotr Kropotkin, la Moscova. La scurt timp, Piotr și fratele sau, Alexei, rămân fără mamă, educația lor începând cu doi preceptori, unul rus și unul francez. Urmează școala de paji de la Sankt-Petersburg, timp în care efectuează o serie de cercetări asupra țăranilor în urma cărora concluzionează că aceștia sunt constrânși să se supună autorității, însă în nici un caz nu o respectă. Refuză astfel să continue cariera militară în Garda Imperială și alege să fie trimis în Siberia, în cadrul unei unități de cazaci.

Siberia îl învață că “de fapt omul are nevoie de foarte puține lucruri, de îndată ce iese din cercul vrăjit al civilizației convenționale” și că aparatul de Stat, această “mașinărie administrativă”, nu va putea face niciodată ceva util pentru popor. El considera masele ca fiind mult mai importante de-a lungul istoriei, decât indivizii excepționali, așadar, masele ar trebui să conștientizeze această putere și importanța a lor și să refuze să se mai supună voinței unei minorități. Cu ocazia acestei experiențe în Siberia, a reușit să întreprindă și o serie de lucrări geografice.

După întoarcerea în Sankt-Petersburg hotărăște să se retragă definitiv din cariera militară, după ce a observat cruzimea cu care armata rusă a reprimat insurecția polonezilor din 1863, care încercau să fugă în China, și modul în care erau tratați muncitorii de către Stat.

În 1872 călătorește în Elveția și aderă la una dintre secțiile locale ale Internaționalei, având astfel posibilitatea de a intra în contact cu foarte multe lucrări socialiste, care nu existau însă în Rusia. Vizitează Federația Jurasiană, care nu accepta autoritatea Consiliului General, condus de către Marx și Engels, și devine un foarte bun apropiat al lui James Guillame, unul dintre cei mai buni prieteni ai lui Bakunin.

Se întoarce în Rusia cu mai multe cărți și broșuri revoluționare care erau în mod necondiționat interzise prin cenzură și începe să facă propagandă sub numele de Borodin, frecventând Cercul Chaikovski. După găsirea unui manifest de către poliție și efectuarea unor raiduri în care controlau apartamentele anarhiștilor, Kropotkin este arestat și, mai apoi, este încarcerat în faimoasa fortăreață Petropavlovsk. Starea de sănătate i se agravează, fapt ce necesită transferarea sa într-un spital militar, din care a reușit să evadeze și să traverseze Finlanda, Suedia, Norvegia. Stabilindu-se în Edinburgh va declara că: “M-am văzut curând angrenat în vartejul mișcării anarhiste, care se propaga atunci în Europa Occidentală și am simțit că voi fi mai util aici decât în Rusia, pentru a ajuta mișcarea să-și găsească expresia autentică.”

În “exil”, va publica numeroase articole și va reuși chiar să lanseze câteva ziare și să înființeze o tipografie. Acțiunile sale revoluționare sunt atacate după ce au avut loc o serie de atentate cu bombă ce vizau îmbunătățirea muncitorilor din industria lyoneză a mătăsii. Kropotkin a fost arestat alături de alți anarhiști, sub acuzația că aparțineau Internaționalei, asociație ce fusese interzisă. Cu toate acestea, situația nu se putea compara cu experiența încarcerării din Rusia, la închisoarea din Clairvaux având posibilitatea să redacteze o serie de articole și să fie amnistiat, câțiva ani mai târziu.

În 1917 izbucnește Revoluția Rusă, revoluția spontană despre care se tot scria. Kropotkin se întoarce în Petrograd unde este întâmpinat chiar de câțiva reprezentanți ai noului guvernământ. “Lenin, care admira opera lui Kropotkin, în special Marea Revoluție, ar fi vrut să-l vadă aliat noului regim. Însă bătrânul anarhist refuză.” Nu a acceptat portofoliul ministerial care i-a fost propus și a criticat noul regim, insistând să se oprească arestările efectuate de Armata Roșie în timpul războiului civil.

Piotr Kropotkin afirma că “anarhismul reprezintă mai mult decât un simplu mod de acțiune sau o simplă concepție despre o societate liberă; este o latură a filosofiei, naturală și socială, ce trebuie dezvoltată într-o manieră diferită față de metodele metafizice sau dialectice care au fost angajate în științele umane.” Așadar, este lansată ideea că anarhismul necesită o bază științifică, rigoare și precizie specifice științelor naturale, și definește doctrina sa ca fiind anarho-comunistă, preluând multe influențe proudhoniene.

Problema centrală a societății este consumul, nu producția, iar această problemă ar trebui eliminată prin intermediul unei revoluții care să redea oamenilor starea lor naturală. Indivizii în stare naturală produceau cât aveau nevoie, capitalismul însă a deturnat această caracteristică firească, factorul determinant al producției fiind profitul unei minorități și nu nevoile reale ale tuturor. Principiul salarizării ar

trebui abolit dimpreună cu Statul, revoluția socialistă nefiind decât o preluare a factorilor de producție din mâinile burgheziei capitaliste de către Stat în care exploatarea oamenilor ar fi în continuare posibilă. De asemenea critică atât socialismul cât și capitalismul pentru faptul de a fi lansat conceptul diviziunii muncii, care nu schimbă cu nimic societatea, ba mai mult, cei care erau ne semnificativi înainte de revoluție vor rămâne la fel și după, toate actele revoluționare transformându-se într-o lovitură de stat. Kropotkin considera că muncitorul necalificat care este folosit doar într-un domeniu este mult mai ușor de exploatat de către un patron, decât dacă ar ști să îndeplinească mai multe sarcini. Iar un alt factor important îl constituie această rotație a indivizilor în câmpul muncii prin care se încurajează creativitatea și antrenarea muncitorilor în diverse acțiuni spre a li se da șansa de a evolua. Prin diviziunea muncii, socialismul este corupt de capitalism, căci această “mecanizare universală” înseamnă “copilul care servește o mașină pe care nu poate și nu trebuie să o înțeleagă și supraveghetorii care îl amendează dacă e neatent fie și o singură secundă. Diviziunea muncii înseamnă omul etichetat, șampilat pe viață.” Acesta este și unul dintre motivele pentru care declară că ar trebui “să distrugem mai întâi capitalismul și autocrația și vom vedea după aceea ce vom pune în loc.”

Cu privire la originile Statului – contrarevoluționar prin definiție -, Kropotkin oferă o analiză antropologică în care evidențiază faptul că în societățile naturale relațiile individuale se bazează pe ajutorul mutual, pe reguli și obiceiuri întărite prin practică și acceptare consensuală, nu pe legi impuse de o autoritate exterioară care își asumă rolul de judecător al poporului. În vederea creării unei societăți libere, “funcția, misiunea lor istorică [a anarhiștilor] este de a pregăti sufletele și mințile oamenilor în vederea revoluției.”

“Cât despre economie, Kropotkin a mers dincolo de mutualismul lui Proudhon, sau de colectivismul lui Bakunin, pentru a construi o formă de anarhism comunist” afirmând că “toate aparțin tuturor.” Sistemul de salarizare ar trebui desființat la fel ca și dreptul la proprietate privată asupra mijloacelor de producție – care ar urma să fie transferate asociațiilor de producători - iar indivizii ar trebui să contribuie în funcție de capacitățile lor la bunăstarea comunității, fiind răsplățiți în concordanță cu nevoile lor.

Toate acestea ar trebui să se întâmple în lipsa unui Guvern, prin înțelegerea și comunicarea directă dintre persoane – aceasta este starea de anarhie, nu haosul, teroarea, războiul, foametea, jaful, violul, sărăcia, discriminarea, boala, pandemia, stări împotriva cărora orice Stat declară că luptă, dar pe care niciun Stat nu reușește să le învingă. Cum este posibil acest lucru? Probabil pentru că orice Stat produce și întreține astfel de stări.

Biblioteca Anarhistă

Federația Anarhistă
Piotr Kropotkin (1842-1921) – Anarhismul comunist
2009

Preluat la 16.12.2022 de la <https://federatia-anarhista.blogspot.com/>

ro.theanarchistlibrary.org